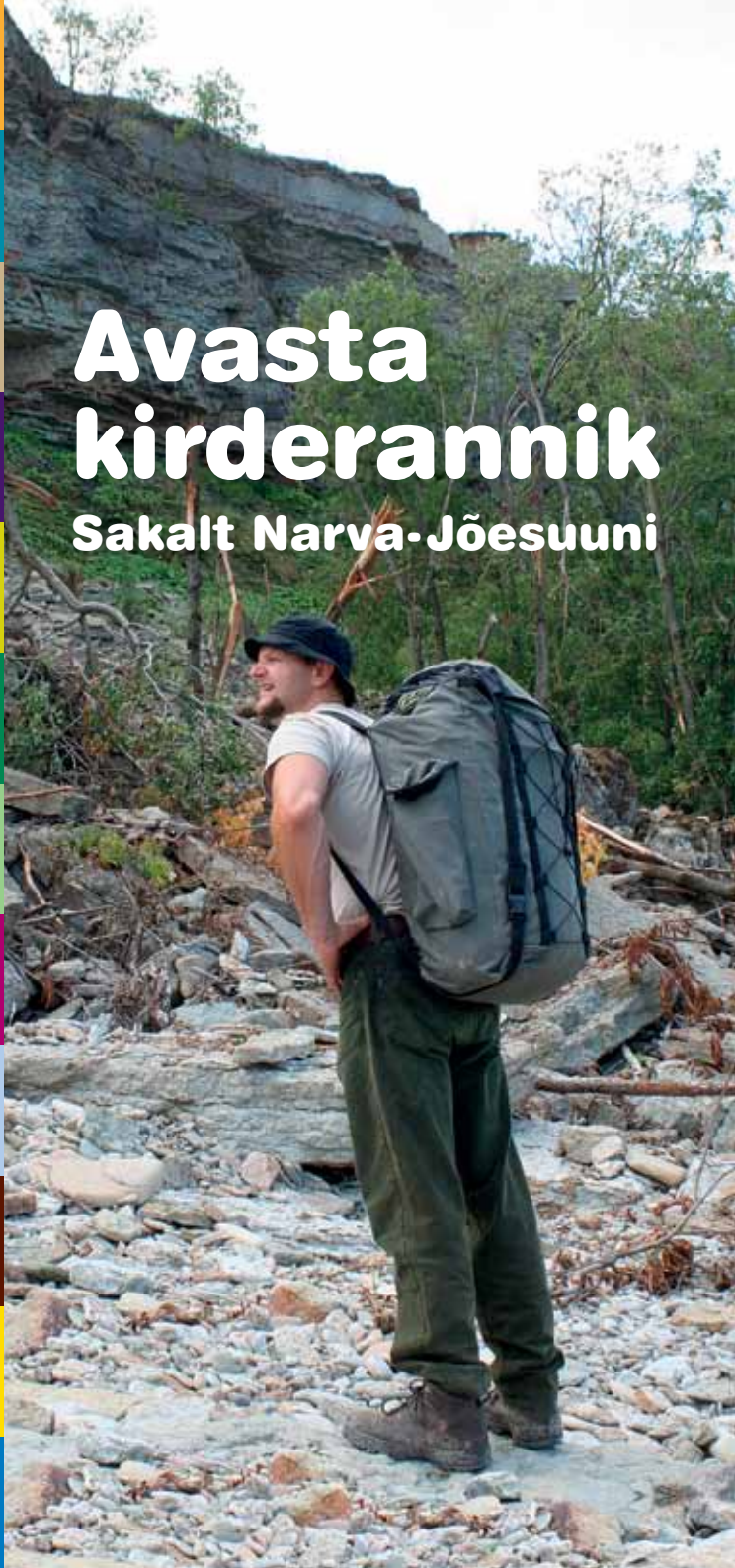

Avasta kirderannik

Sakalt Narva-Jõesuuni

- üldinfo
- huviväärsused
- reisiinfo
- kaardid

km	Haapsalu	Jõgeva	Jõhvi	Kuressaare	Kärdla	Narva	Narva-Jõesuu	Paide	Põlva	Pärnu	Rakvere	Rapla	Tallinn	Tartu	Valga	Viljandi	Võru
Haapsalu	•	214	264	158	57	311	306	156	287	108	198	91	101	227	256	181	311
Jõgeva	214	•	106	296	271	156	150	66	103	158	77	123	152	55	141	78	127
Jõhvi	264	106	•	383	321	51	45	148	176	250	69	194	166	132	318	182	199
Kuressaare	158	296	383	•	105		424	243	369	155	317	188	220	325	307	252	359
Kärdla	57	271	321	105	•	368	363	213	344	162	255	148	158	300	314	232	359
Narva	311	156	51	430	368	•	14	195	225	297	117	241	213	181	268	232	249
Narva-Jõesuu	306	150	45	424	363	14	•	190	220	292	111	236	207	176	262	226	243
Paide	156	66	148	243	213	195	190	•	146	105	78	65	95	102	153	74	169
Põlva	287	103	176	369	344	225	220	146	•	216	172	197	232	49	80	119	25
Pärnu	108	158	250	155	162	297	292	105	216	•	180	88	134	187	141	103	201
Rakvere	198	77	69	317	255	117	111	78	172	180	•	125	100	123	210	133	195
Rapla	91	123	194	188	148	241	236	65	197	88	125	•	53	152	187	108	220
Tallinn	101	152	166	220	158	213	207	95	232	134	100	53	•	186	240	161	256
Tartu	227	55	132	325	300	181	176	102	49	187	123	152	186	•	87	78	72
Valga	256	141	218	307	314	268	262	153	80	141	210	187	240	87	•	79	71
Viljandi	181	78	182	252	232	232	226	74	119	103	133	108	161	78	79	•	125
Võru	311	127	199	359	359	249	243	169	25	210	195	220	256	72	71	125	•

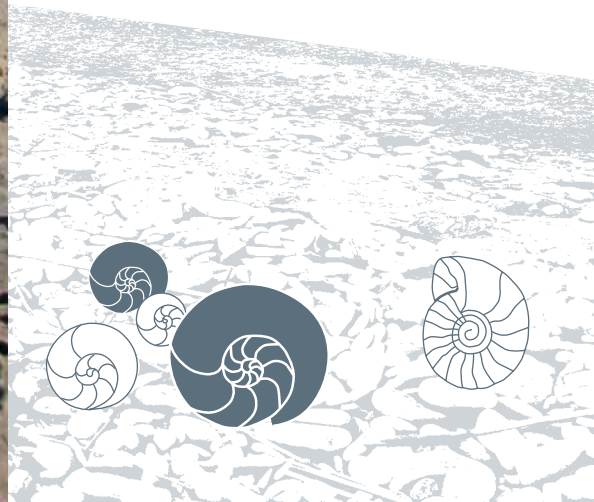

Eesti kirdenurk Ida-Virumaal pakub endas palju ainulaadset ja omapärast. Ühelt poolt on see ürgne loodus Balti klindiga, mis on Eesti kõrgeim Ontika juures, teiselt poolt aga inimeste mõjul tehtu – pikk tööstustraditsioon põlevkivi tootmise näol on just siin Eesti maastikku inimese käe läbi enim muutnud.

Alutaguse kant, millest suure osa moodustab tänane Kirderanniku piirkond, on tuntud juba Eesti muinasajaloost. Jõhvi, mis 13.-14. sajandil kujunes kihelkonnakonnakeskuseks, on tänaseks kogu Ida-Virumaa keskus.

Ajalugu on siin aga veelgi – mõisad, president K.Pätsi endine suveresidents Toila Orul ning Vaivara Sinimäed, mis on olnud kindlustusvöönditeks mitmes sõjas.

Ehkki Narva-Jõesuu kui kuurortlinna hiilgepäevad jäävad sajandi ja aastakümnete taha on just siin Eesti pikim liivane supelrand.

Päite pank

Sisukord

- 1 Ülevaade**
- 3 Sisukord**
- 4 Kohtla vald**
- 5 Ülevaade
- 6 Kukruse Polaarmõis
- 7 Saka-Ontika-Toila pankrannik
- 8 Valaste juga
- 9 Kivisilla joastik
Karjaoru joastik
- 10 Reisiinfo

- 12 Kohtla-Nõmme vald**
- 13 Ülevaade
- 14 Kohtla Kaevanduspark-muuseum
Talvekeskus
- 15 Reisiinfo

- 16 Toila vald**
- 17 Ülevaade
- 18 Oru park
- 20 Toila-Martsa matkarada
Aluoja joastik
Päite pank
- 21 Rand, sadam ja sadamakörts
- 23 Reisiinfo

- 24 Piirkonna kaart**

- 26 Jõhvi linn**
- 27 Ülevaade
- 28 Jõhvi Kontserdimaja
- 29 Jõhvi Mihkli kirik
Kindluskiriku muuseum
- 30 Reisiinfo

- 32 Vaivara vald**
- 33 Ülevaade
- 34 Sinimäed
- 35 Langevoja joastik
Utria (Udria) pank
- 36 Sinimägede Muuseum
- 37 Sinimägede memoriaal
- 38 Utria dessant
Pargimäe rajatised
- 39 Tööstusmaastik
- 40 Reisiinfo

- 42 Narva-Jõesuu**
- 43 Ülevaade
- 44 Kuurort
- 45 Silmud
- 47 Reisiinfo
- 48 Narva-Jõesuu sadam
Narva-Jõesuu Koduloomuuseum

**IDA-VIRUMAA:
Lähemal kui tundub,
lahedam kui arvad!**

Kohtla

Kohtla vald
www.kohtlav.ee
Elanikke ca 1600

Pangapealne maastik

4 Kohtla Avasta kirderannik

Saka Cliff Hotel

Kivikliburand

Kohtla vald moodustab omaegse Alutaguse muinaskihelkonna ehk hilisema Jõhvi kirikukihelkonna loodepoolse osa, vallakeskus on Järvel.

Siia jääb Eesti ilusaim ja kõrgeim **pankrannikulõik Ontikal**, mille unikaalse looduse säilitamiseks on loodud Ontika maastikukaitseala. 1996.a. valis Eesti Teaduste Akadeemia looduskaitsekomisjon üldsuse ettepanekul Põhja – Eesti pankranniku meie kodumaa looduspärandiks ja rahvuslikuks sümboliks. Samuti on pankrannik esitatud UNESCO maailmapärandi nimistusse kandmiseks. Koos kõrgeima pankrannikuga on siin ka Eesti kõrgeim juga – **Valaste**.

Üks suuremaid külasid Alutagusemaal oli **Saka**, mis asus muinaskihelkonna piiril. Läänest tulevad kauba- ja sõjateed hargnesid siin kaheks – üks haru viis piki rannikut Pühajõe ja teine sisemaale Järve külla.

Kukruse mõisas, mis oli aastaid väga kehvast seisusest avatud Polaarmõis. Siin on polaaruurija ja geoloogi Eduard von Tolli ning arhivaari ja põlevkivi teadliku esmakasutaja Robert von Tolli tegevust tutvustav väljapanek.

Avasta kirderannik Kohtla 5

Kukruse Polaarmõis

Kukruse mõisas avati 2010. aasta oktoobris polaaruurija ja geoloogi Eduard von Tolli ning arhivaari ja põlevkivi teadliku esmakasutaja Robert von Tolli tegevust tutvustav muuseum.

Eduard von Toll jäi kadunuks uurimisretkel Sannikovi maale. Kõmulisest Sannikovi maast, olematust saarestikust Põhja-Jäämeres jutustab ka Kukruse külastuskeskuse väljapanek, mis peab edasi andma polaarretke hõngu.

Samuti tutvustatakse härrastemaja ekspositsioonis mõisa pärandit (nii arhitektuuri kui kultuuripärandit) ja on suveniirikauplus.

Kuni 150 istekohaga saali saab kasutada erinevate ürituste (kokkutulekud, vastuvõtud, pidulikud sündmused, traditsioonilised üritused, kontserdid jne.) läbiviimiseks.

Kogu esitletavas ekspositsioonis kasutatakse erinevaid interaktiivseid esitlusviise, läbi mille rõhutatakse pigem inimestega seotud asjaolusid ja lugusid, mitte niivõrd ajaloolisi daatumeid ja fakte.

Polaarmõisas saab:

- Külastada vastrenoveeritud mõisa ja kuulata klaverimängu
- Läbi viia pidulikke üritusi
- Tutvuda mõisa ajaloo
- Saada teada baltisaksluse rollist Eesti ühiskonnas
- Proovida 18.-19. sajandi rõivaid ja tunda ennast tõelise aadlikuna
- Õppida gooti kirjas kirjutama, et oma sõpru sellega üllatada
- Tutvuda Sannikovimaa avastusretkega
- Sõita kelgukooterakendi ja polaar-kajakiga ning liumäest alla lasta. Ja palju palju muud põnevat!

Kukruse 20, Kukruse küla
☎ +372 336 9812, +372 5305 9902
info@kukrusemois.ee
www.kukrusemois.ee

Kukruse Polaarmõis Foto: Peeter Böckler

Arvatava Sannikovi maa asukoht

Eduard von Toll

Balti klint

Klindialune mets Foto: Tarmo Mikussaar

Klindialune mets

Saka klindi trepp Foto: Koolibri

Saka-Ontika-Toila pankrannik

Pankranniku terminina eesti keeleski tuntud sõna klint tähendab rootsi ja taani keeles rannaastangut.

Põhja-Eesti klint on Eesti looduse sümbol. Põhja-Eesti klint on eelkõige Balti klindi astangud Põhja-Eesti rannikul Osmussaare ja Narva vahemikus. Linnulennult on see ca 300 km ehk ligi neljandik ca 1200 km pikkusest Balti klindist.

Ontika maastikukaitseala Põhja-Eesti pikima (20 km) ja kõrgeima (55,6 m) panga kaitseks loodi 1996. aastal.

Eesti kõrgeim kuni 55 meetrit üle merepinna ulatuv Ontika pankrannik on kui kivist loodusraamat, paljastades vaatajatele erinevate ajastute kihid. Kõige paremini saab vaadelda pankrannikut Valaste joale rajatud vaateplatvormilt või tutvuda unikaalse klindimetsaga Saka-Ontika rannikule rajatud matkarajal – see ca 6 km pikkune rada algab Sakalt ja lõpeb Valaste joa juures.

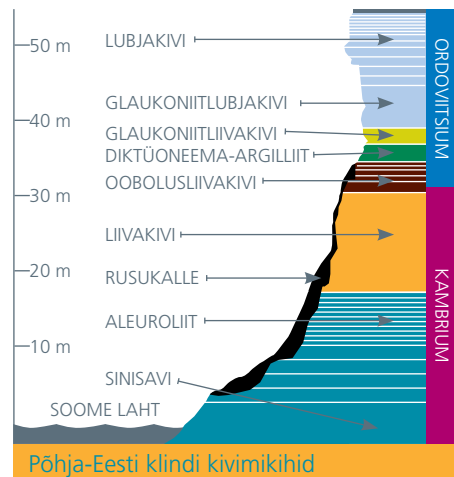
Põhja-Eesti klindi jalamile annab enamasti ilme mets, mis on ürgsemaid metsatüüpe Eestis. Raske ligipääs ei ole võimaldanud siin arendada kasutootavat metsandust. Klindimetsa päralt on enamasti kitsuke (50–150 m) maariba klindiastangu jalamil. **Klindimets on justkui põhjamaine džungel** – lopsakas laialeheline lehtpuumets, sõnajalatihnikud ja kuukresside hingemattev kõrgus, liaanidena vonklevad humalad puutüvedel...

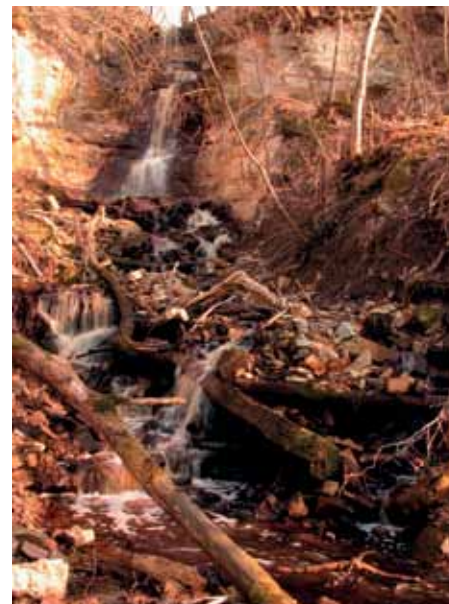
Valaste juga

Valaste juga on nii Eesti kui Baltimaade kõrgeim – vesi langeb siin üle 30 m. Juga ei ole looduslik, vaid tekkinud kohas, kus Kaasikvälja peakraav (Valaste oja) kuni 54 m kõrgusest klindias tangust alla laskub. Esmakordselt on juga mainitud 1852. aastal, kui kohalik saksakeelne nädalaleht Inland kirjutas sellest kui suurest vaatamisväärsusest.

Joa vahetusse lähedusse on rajatud kohvik, hostel ja parkimisplats. Samuti on heakorras- tatud kaldapealne. Valaste juga ümbritsev vaateplatvorm, millelt oli viimased kümme- kond aastat võimalik juga vaadelda, on hetkel suletud. Suurveed olid vaateplatvormi külastajatele ohtlikuks muutnud. Uue projekti järgi viiakse külastajad praegusest keerdrepi- st alla ja sealt kaldteed mööda uue keerdrepi- ni, seejärel laudteed mööda mereni ning kulgeb kilomeetripikkuse õpperajana mööda merekallast ja läbi pangametsa Ontika trepini. Kuna see kõik valmis saab, võtab veel mõnevõrra aega.

Valaste juga Foto: Kaisa-Maarja Jagula

Kivisilla joastik

Karjaoru joastik Foto: Tarmo Mikussaar

Kivisilla joastik

Kivisilla joastik Saka mõisa juures on oma nime saanud vana silla järgi, mille alt vesi enne langust läbi voolab. Oma 22,8 meetrise langusega on Kivisilla Eesti kõrguselt teine, Valaste järel ning Karjaoru ees. Joastik koosneb kolmest suuremast (ülalt alla vastavalt 6,0 m, 2,0 m ja 7,5 m) astangust ning mitmest madalamast (kuni 1 m) astangust. Joastik laskub pangalt mereni jõudmiseks umbes 48 meetrit. Vaadeldav on see kena joastik nii alt rannast kui ka ülevalt klindi pealt. Saka Cliff hotellihoonde juurest viib valgustatud rada vaateplatvormini ning joani.

Nõukogude ajal oli joa piirkond tavainimestele suletud, kuna Saka mõisas asus piirivalve- kordon.

Karjaoru joastik

Karjaoru joastik asub Saka küla idaserval, Saka - Ontika - Toila tee 4. kilomeetril asuvast teetruubist 300 m põhja pool klindias tangul. Karjaoru on geoloogidele ideaalne koht Põhja-Eesti klindil paljanduvate kivimite uurimiseks. Joastikul on kaks astangut, millest kraavi voolusuunas esimese kõrgus on 3,5 ja teise 5,5 meetrit. Pärast astanguid jätkab kraavi vesi teed kosena, mille kõrgus on peaaegu 20 meetrit. Vaid väga kuivadel suvedel on kraav veevaene.

Reisiinfo

Saka mõis asub kõrge ja maalilise paekalda serval. Siin saavad kokku nii kultuuri-, arhitektuuri- kui looduspärand: hiljuti taastatud neorenessanslik mõisahäärber, mõisahotell ning Eesti rahvuslik sümbol pankrannik koos mõisavalduste piiriks oleva kolmeastmelise Kivisilla joaga (vt lk 9). Saka Mõis on tänaseks valmis saanud!

Alates 10. detsembrist pakutakse teenuseid paralleelselt mõlemas majas:

- Saka Mõisa kolmetärni vastavuses 2004 aastal ehitatud majutusasutus kannab nime **Saka Cliff Hotell**, ehk **Saka Mõisahotell**.
- Saka Mõisa neljätärni vastavuses 2010 aastal valminud ajalooline mõisaahoone on **Saka Manor Hause**, ehk **Saka Mõisahäärber**.

Hotellimajas on 33 tuba 65 inimese tarvis, söögisaal mõisahotelli külaliste hommikusöögiks ja grupitoitlustamiseks, lisaks privaatne spaa sauna- ja basseinalaga. Mõisaahoone, mis on tänaseks saanud uue välimuse ja sisu – peidab aga endas kaunist ballisaali, 12 luksuslikku hotellituba 24- le inimesele ja nõupidamisteruume. 0- korrusel asub a'la carte restoran ja privaatne söögisaal. Mõis on väga sobilik registreerimaks abielu ja pidamaks uhket pulmapidu.

Kõrgel kalda serval seisab aga kolmekordne **Meretorn**, kus on 6 seminari- ja koosolekuruumi koos soome saunaga. Sealsamas naabruses asub kuue eraldi toaga Kämping, võimaldades kokku suvemajutust 14le inimesele. Hoovis on kohad karavaniparklale ja telkimisplatsile. Neid seob lõkkeplats koos tuleaseme ja istepinkidega selle

ümber. Kämpingumaja tagapoolel on wc ja duššid, mis on lahkelt kõikide meie suvemajutujate käsutuses. Mõeldud on ka ratastoolis liikujale.

Vaba aega looduses aitavad sisustada tenniseväljak, tähistatud matkarada, külakiik, lastemänguväljak, suvepaviljon. Taastatud on ka paar kaevikut, mille nõukogude piirivalve meie hoovile on päranduseks jätnud.

Laenutatakse ka vabaaja tarvikuid: tennisevarustust, jalgrattaid, kõnnikeppe, rannatoole ja -rätte, samuti erinevaid rannamänge. Lasta saab vibu, mängida pentanki ja jalgpalli – olemas ka teisaldatavad jalgpallivärvad.

Saka mõis, Kohtla vald
☎ +372 336 4900,
faks +372 336 4901
www.saka.ee

Meretorn

Hotell

Valaste puhkemaja

Rokki Restobaar

Hiidküülik

Hobused

Valaste kohvik ja puhkemaja

Valaste puhkemajas on kohti 14-le inimesele. Võimalus rentida ka terve maja seminaride, koolituste, sünnipäevade jms läbiviimiseks. Kohvikus pakutakse kiirtoitu ja snäkke 24 tundi ööpäevas. Saun, karavaniparkla, telkimine, suvepäevad, peod.

☎ +372 332 8200, +372 5391 2120
info@copsmax.ee
www.copsmax.ee

Rokki Restobaar

Itaalia ja korea köök! Siin on võimalik maitsta tõelisi itaalia spagette, magustoite, grappat ning võtta jäises pitsis olevale limontšellole peale vahemere ande. Tallinn-Narva mnt 155km.

Avatud E-N 12-22, R-L 12-00 P suletud Järve küla
☎ +372 337 6574
www.rokkibaar.ee

Ratsutamine

FIE Kristiina Üleoja
Valaste küla
☎ +372 5341 7283

MTÜ Rider
Vitsiku küla
☎ +372 5192 3911

Lemmikloomad

FIE Kristiina Üleoja
Hiidküülikud
Valaste küla
☎ +372 5341 7283

Kohtla-Nõmme

Kohtla-Nõmme vald
www.kohtlanomme.ee
Elanikke ca 1100

Kohtla Kaevanduspark-muuseum Foto: Enn Käis

Väikene Kohtla-Nõmme vald oma 4.7 km² on üks Eesti väiksemaid omavalitsusi. Samas mahub sellele väikesele maa-alale **Kohtla-Nõmme alev, kolm aheraine- ja üks tuhamägi**. Varem siin asunud Kohtla-Järve autokummi remonditehas ning Kohtla kaevandus on tänaseks oma töö lõpetanud.

Kohtla kaevandus suleti 2001 aastal ja oli oht, et ilus ning hooldatud hoonetekompleks ja territoorium võib hävida. Selleks ajaks aga oli juba tekkinud idee luua Ida-Viru-maale kaevandusmuuseum ja nii sündiski **Kohtla Kaevanduspark-muuseum** – ainus allmaa-põlevkivimuuseum terves Ida-Euroopas. Siin asub ka teadaolevalt Eesti kõrgeim spetsiaalselt **seinaronimiseks kasutatav tehisein** – 26 m kõrgune kaevanduse sorteerimstorn ja Eesti ainsad tehismägedele **rajatud mäesuusanõlvad**.

2011 aasta veebruaris peeti Kohtla-Nõmmel juba seitsmendat korda rahvatantsijate poolt **Talvist tuhamägede tantsupidu**, kus tantsitakse nii maa all kui maa peal.

Kohtla-Nõmme nimi võeti kasutusele alles pärast II maailmasõda, kui endise Kohtla mõisa maadele oli tekkinud täiesti uus asustus. Varem kandis küla Kohtla-nime. 1959 aastal Kohtla-Nõmme alev likvideeriti ja allutati üheks paljudeks Kohtla-Järve linnaosadeks. 1993 aastal moodustati tänane Kohtla-Nõmme vald.

Tuhamägede tantsupidu Foto: Kalle Kirsipuu
www.eestihetked.ee

Kohtla kaevanduspargis ekskursioonil

Kohtla Kaevanduspark- muuseum

Kohtla kaevanduspark-muuseum on üks huvitavamaid ja omapärasemaid muuseumie Eestis. Siin saab hea ülevaate meie tähtsaima maavara – põlevkivi – kaevandamisest ja kasutamisest. Ekskursioonil saate kehastuda pooleteiseks tunniks kaevuriks, pannes pähe kiivri ja vööle taskulambi.

Kaevanduskäigud, kuhu laskutakse giidi saatel, asuvad maapinnast 8 meetri sügavusel. Maa all tutvustatakse erinevaid kaevandamistehnoloogiaid ja kaevandusmasinaid. Oma jõu ja osavuse saate proovile panna kaevuripuuriga puurides. Samuti sõidutatakse teid **allmaarongiga** – selle samaga, mis kunagi kaevureid töökohtadesse vedas.

Maa-alune jalgratas, mis kunagi oli minööride sõiduvahendiks, on nüüd laste lemmik ja pildistajate meelisobjekt. Pärast ekskursiooni on võimalus keha kinnitada maa-aluses sööklas seljankat süües.

+372 332 1441
+372 332 4017
+372 5326 9344
info@kaevanduspark.ee
www.kaevanduspark.ee

Laskumine maa-alla

Talvekeskus

Kohtla Kaevanduspark-muuseumi territooriumil asub 2003. aasta lõpust **Kohtla-Nõmme Talvekeskus**. Talvekeskus koosneb kahest mäesuusanõlvast, tuubinõlvast ning lumerohkuse korral ka suusasprindirajast. Kohtla-Nõmme talvekeskus on rajatud põlevkivi kaevandamise käigus tekkinud aherainepuistangutele, olles hetkel ainus tehismägedele rajatud suusakeskus Eestis. Mäesuusatamist saab siin teha kahel nõlval – pikkusega 200 m (kõrguste vahe 28 m) ja 265 m (kõrguste vahe 28 m). Töötab mäesuusavarustuse laenutus.

Lähedal asuvad **murdmaasuusarajad** on rajatud juba 1980-ndate lõpus endisesse põlevkivikarjääri. Võimalik on kasutada 1,7km pikkust valgustatud ning 2, 3 ja 5 km pikkust rada. Kompleksi kuulub ka suusamaja, kus saab suuski laenutada.

+372 522 0074
+372 332 4017
info@talvekeskus.ee
www.talvekeskus.ee

Mäesuusanõlv Talvekeskuses

Reisiinfo

Seiklus Täispöretel

Oü Adrenaator Grupp
Jaama 1, Kohtla-Nõmme
+372 504 6856
info@adrenaator.ee
www.adrenaator.ee

Karjäärisafari on retk maasturitega põlevkivikaevandamise karjääri raskesti läbitaval maastikul, mis on pooleldi kattunud metsaga ning pooleldi paekiviväljadega. Retk viib läbi kraavide ja piki metsasihte, ei puudu ka tipud, mülkad, tehisjärved, karjäärikanjonid ning maa seest väljavoolavad kosed. Matka jooksul näeb ja kuuleb huvitavaid fakte energia ning keskkonna teemal. Kestvus ca 1,5 tundi. Safari algab ja lõpeb Kohtla-Nõmmel Kaevanduspark-muuseumi ees.

Jalgsimatk vanas Kohtla karjääris koos seikluselementidega: kaardi järgi orienteerumine, ripsild, vihjete otsimine, koopa ja aarde leidmine, parvega veetakistuse ületamine jm. Sobib seiklejatele alates 12 eluaastast. Distsants miinimum ca 3 km. Aega kulub ca 1,5 tundi. Lihtsustamiseks võimalik rada tähistada.

Karjäärisafari

Alutaguse Matkaklubi viib läbi ühe ja mitmepäevaseid jalgsi-, jalgratta- ning automatku. Pakume retkejuhi teenuseid ja keskkonnahariduslikke programme matkaradadel ning Aidu karjääris. Huvi korral saab meilt tellida temaatilisi retki nii jalgsi, rattaga kui bussiga. Hind kokkuleppel vastavalt ühiselt koostatud pakatile.

Pakume:

- Loodus- ja kultuurimatku jalgsi, rattaga või bussiga;
- Retkejuhi teenuseid matkaradadel;
- Keskkonnaharidusprogramme ja -külastusprogramme;
- Alpinismi- ja kaljuronimisrajad Kohtla-Nõmmel

+372 514 1692
alutaguse@matkaklubi.ee
www.matkaklubi.ee

Kaljuronimine

Räätsamatk rabas

Toila

Toila vald
www.toila.ee
Elanikke ca 2500

Oru park Foto: Kaisa-Maarja Jagula

Oru park

Aluoja joastik

Toila Termid

Pühajõe kirik

Pühajõe suudmealal paiknev **Toila** on oma ajaloolise külamiljöö, supelranna, väikesadama, Oru pargi ja sanatooriumiga ikka olnud puhkajate meeliskohaks. Sageli on siia tee leidnud nii Eesti kui ka Venemaa kunstiinimesed. Kui Toila kaluriküla ja hilisem suvituskoht hakkas arenema jõe vasakkaldal, siis kaupmees Jelissejevi lossi valmimine jõe paremkaldal andis Toilale ühe tema sümbolitest ja tõstis asula tähtsust veelgi. 1930. aastatel oli **Oru loss** kasutusel presidendi suveresidentsina. Iga-aastane **Oru pargi promenaad** on Ida-Virumaa üks tähtsamaid kultuurisündmusi. Augusti-kuu viimasel laupäeval tähistatakse Toilas iga-aastaselt **Muinastulede ööd**.

Toilast ida poole mööda rannikut jääb **Voka** alev, mis kasvas kiiresti pärast Teist maailmasõda.

Jumalateenistusel käib sinne rahvas **Pühajõe kirikus**, mille taasavamine oli 1989. aastal, pärast mitmekümneid aastaid tühjana seismist.

Vaatamata ei tasu kindlasti jätta ka **Aluoja juga** ja **Päite pank**.

Toila valla tuntuim ettevõtte on kindlasti **OÜ Viru Rand**, kus on kalatooteid valmistatud juba rohkem kui 60 aastat.

Oru park

Kaunis Pühajõe ürgorus asuva Oru pargi ja suurejoonelise lossi rajas Grigori Jelissejev – Venemaa 19. saj jõukamaid kaubandusmagnaate. 1899. aastal valminud Itaalia neorenessansi või uusbaroki stiilis kolmekorraline hoone oli 57 toaga. Lossi juurde kuulusid ilu- ja talveaed, jõe suunas laskuvad terrassid, paadisild, maneež ja hobusetallid. Pargi suurus oli u 100 hektarit ja suur osa sellest oli kujundatud looduslikus stiilis.

Endine Oru loss

Endise oru lossi terrass

Nõiametsa paviljon

Lossiplatsi värav

Hõbeallika koobas

Kevad Oru pargis

1935.a ostsid kolm eesti töösturit lossi ja pargi ning kinkisid selle Eesti riigile riiklikuks otstarbeks. Nii sai lossist meie riigipea, president Konstantin Pätsi suveresidents. Kahjuks hävis loss Teise maailmasõja ajal täielikult.

Ehkki ka park sai sõjas palju kannatada, on viimaste aastakümnete jooksul looduskaitse all olev suur Toila-Oru park hästi korrastatud ja pargiteed viidastatud, taastatud on Nõiametsa paviljon.

Pargis kasvab 270 eri liiki ja vormi puid-põõsaid. Eriti palju võõrliike kasvab Nõiametsas ja lossiplatsi ümbruses. Okaspuudest on huvitavamad euroopa lehised, alpi seederännid, mägimännid, virgiinia kadakas, hall ebatsuuga.

Oru lossi endises veetornis, mis kuulub tänaseks Toila gümnaasiumile, on suvekuudel avatud vaatetorn. Siit on näha Tütarsaared, Sillamäe, Narva- Jõesuu, Pühajõe küla ja Toila- Ontika pankrannik. (vaatetorn on avatud K-P kell 11:00-19:00, E-T suletud, ☎ +372 336 9642). Veetorni on rajatud ka president K. Pätsi ja Oru pargi ekspositsioon.

Toila-Martsa matkarada

Toila asulast algav matkarada kulgeb nii kõrgel klindi serval kui ka selle all piki merekallast. Rajal saad näha Balti klindi pangaalust metsa, sinisavilademeid ja graniitkive. Matkarada saab läbida kahe erineva pikkusega. Lühem rada (3,2 km) läbib Toila sadamat ja supelranda, vana kalasadamat ja Saksa sõdurite kalmistut, mis on rahupaigaks 1944. aastal Narva rindel langenud umbes 2000 sõdurile, kellest 600 olid eestlased.

Pikk rada kulgeb mööda kallast Toilast lääne suunda Martsani, kust saad treppidest tõusta panga peale ning suunduda tagasi Toilasse mööda pangapealset maanteed, mis on vana kaubatee.

Aluoja joastik

Aluojal moodustub enne Pühajökke suubumist umbes 180 m ulatuses omapärane neljast suuremast ja mitmest väiksemast astangust ilus väike joastik, mille kõrgus on kokku 5 m (astangute kõrgused on pärioolu liikudes 1,4 m, 0,7 m, 1,9 m, 1,3 m ja 0,5 m). Org süveneb järsult kuni 10 meetrit. Kohati, eriti aga kolmanda astangu juures, on ta kanjonilaadne.

Joastikuni jõudmiseks tuleb Jõhvi poolt Toilale lähenedes asula piirilt pöörata paremale, Pühajõe küla suunas. Seda teed pidi sõites jõuate 1,5 km järel, pärast Pühajõe talust möödumist, Tammiku taluni ja kohe sealsamas kõrval asuva Aluoja joastikuni.

Päite pank

Saksa sõdurite kalmistu

Aluoja joastik

Päite pank

Voka ja Sillamäe vahel paljandub Balti klindi esinduslikumaid, kuid vähe tuntud löike – Päite pank (idapoolsemas osas kõrgusega kuni 41 m). Panga ning koosluste kaitseks on loodud Päite maastikukaitseala.

Toila vabatahtlik merepääste Foto: K-M Jagula

Oru pargi Promenaad

Muinastulede öö Foto: Mehis Luus

Rand, sadam ja sadamakõrts

Toila rand on üks tuntumaid siinses ranniku-piirkonnas. Ehkki rand on oma tüübilt kivikliburand on alates veepiirist merepõhi liivane. Toila rand kuulub ametlikult ka Eesti supelrandade nimistusse. Rannaparkla autodele on suvekuudel tasuta.

Toila sadam asub Pühajõe suudmealal. Sadama territooriumi läänepiir kulgeb kõrvuti suvitusrannaga ja pole eraldatud suvitusrannast. 2005. aastal tunnistas Eesti väikesadamate liit Toila sadama parimaks väikesadamaks. Sadama geogr. koordinaadid: 59° 25,6' N; 27° 32,0' E

Mere pst 20, Toila

☎ +372 336 9701, +372 516 5384

Toila sadama jahtklubi

☎ +372 511 5088

Toila Sadamakõrts asub Toila rannas, kohe suvitusranna ja sadama juures. Kõrts on avatud suvekuudel juuni-august

Lahtioleku ajad: P - N 11:00 - 24:00;

R - L 11:00 - 03:00

Mere pst 21, Toila

☎ +372 511 5088

Toilas asub Eesti esimene vabatahtliku merepääste üksus, mis asutati 2007. aastal ning mis tegeleb vabatahtlikkuse alusel veeohutuse tagamis- ja ennetustööga. **MTÜ Toila Merepääste** kuulub tänaseks üleriigiliselt väljakujunenud sidusorganisatsiooni Eesti Vabatahtlik Mere ja Järvepääste ning on tugistruktuuriks Eesti Politsei- ja Piirivalveametile. Ühing korraldab veeohutuslaseid koolitusi nii lastele kui täiskasvanutele.

Kontakt: toila@vomare.ee

www.vomare.ee

Paviljon Oru pargis

Vaade Toilale õhust

Reisiinfo

1 Toila SPA Hotell ja restoran Mio Mare

Tubade arv: 161, voodikohti: 270. Majutamine, toitlustamine, raviprotseduurid, terviseuuringud, wellness-keskus, termid, konverentsiruumid, piljard, jalgrattalaenuetus, laste mängutoad, ekskursioonid.

Ranna 12, 41702, Toila vald, Ida-Virumaa

☎ +372 334 2900

Faks: +372 334 2901

E-post: info@toilaspa.ee

www.toilaspa.ee

2 Kämping Männisalu

Voodikohti: 85, karavanikohti: 40,

telkimiskohti: 50 ja puhkeküla maju: 19.

Ranna 12, Toila

☎ +372 334 2920

Faks: +372 334 2901

E-post: info@toilaspa.ee

www.toilaspa.ee

3 Toila Puhkemajad

Voodikohti: suures majas 7,

väikeses majas 4+6.

Pikk 24, Toila

☎ +372 501 4302

Faks: +372 337 0372

E-post: toilapuhkemajad@hotmail.ee

www.hot.ee/toilapuhkemajad

4 Restoran Fregatt

Kohti: 45

Pikk 18, Toila

☎ +372 336 9647

5 Lea Kodumajutus

Voodikohti: 7+

Sauna kasutamise ja lemmikloomade kaasavõtmise võimalus kokkuleppel. Suvel on õues grillimise võimalus. Majas on WiFi leviala.

Oru tn. 6, Toila

☎ +372 5342 8705, +372 515 1746

E-post: leakodumajutus@gmail.com

www.puhkatoilas.ee

6 Villa Meretare

Voodikohti: 19

Pikk 2, Toila

☎ +372 5345 1181

info@villameretare.com

www.villameretare.com

7 Pühajõe Puhkemaja

Voodikohti: 34+ (14+ majas, 20 kämpingutes).

Kaminasaali on võimalik kasutada ka koolitustekes, esitlustehnika olemas. Küllastajatele on pakkuda suur ja avar telkimisplats koos grilli- ja grillmajaga, palliplats, püstkoda ja saun koos välibasseiniga.

Pühajõe küla, Toila vald

☎ (1): +372 516 1514, (2): +372 522 5906

E-post: pyhajoe@hotmail.ee

www.hot.ee/pyhajoe

8 Aluoja puhkekeskus

Voodikohti: 40. Puhkekeskuses on võimalik korraldada üritusi, pidusi, seminare ja koolitus koos ööbimise ja toitlustamisega (kuni 70 inimest). Karavanikohad.

Pühajõe küla, Toila vald

☎ +372 511 0853

info@aluoja.ee

www.aluoja.ee

9 Motovilla

Voodikohti: 35

Pühajõe küla, Toila vald

☎ +372 506 5675

www.motovilla.ee

10 Tia B&B

Voodikohti: 6+. Pakume ratsutamisevõimalust

Toila tallides, lisatasu eest ka pikniku korraldamist.

Voka küla, Toila vald

☎ (1): +372 339 8241, (2): +372 529 2729

E-post: tia.ruutopold@mail.ee

www.b-ttia.planet.ee

11 Trahter Mõisa Ait

Telkimisvõimalus ja karavanikohad.

Pargi 22, Voka

☎ +372 5661 5300

www.voka.ee

- 1 Saka mõis ja Saka Cliff Hotel & SPA (lk 10)
- 2 Kivisilla (Saka) joastik (lk 9)
- 3 Karjaoru joastik (lk 9)
- 4 Saka-Ontika-Toila pankrannik (lk 7)
- 5 Valaste juga (lk 8)
- 6 Valaste kohvik ja puhkemaja (lk 11)
- 7 Kukruse Polaarmõis (lk 6)

- 1 Kohtla Kaevanduspark-museum (lk 14)
- 2 Kohtla-Nõmme Talvekeskus (lk 14)
- Kohtla-Nõmme reisiinfo (lk 15)

- 1 Toila vald (lk 16-23)
- Toila õõbimis- ja söögikohad (lk 22-23)
- 2 Oru park (lk 18-19)
- 3 Toila-Martsa matkarada (lk 20)
- 4 Aluoja joastik (lk 20)
- 5 Pühajõe kirik
- 6 Voka mõisa park
- 7 Päite pank (lk 20)

- 1 Jõhvi linn (lk 26-31)
- 2 Jõhvi Kontserdimaja (lk 28)
- 3 Jõhvi Mihkli kirik ja muuseum (lk 29)
- Jõhvi õõbimis- ja söögikohad (lk 30-31)

- 1 Vaivara Sinimäed (lk 34)
- 2 Sinimägede Muuseum (lk 36)
- 2 Pargimäe vaatetorn (lk 34)
- 3 Sinimägede memoriaal (lk 37)
- 4 Langevoja joastik (lk 35)
- 5 Utria (Udria) pank ja kivikülv (lk 35)
- 6 Meriküla dessandi mälestuskivi (lk 38)
- 7 Eesti Elektriyaam (lk 39)
- 1 Hotell Laagna (lk 40)
- 2 Vana-Olgina mõis ja puhkemaja (lk 40)
- 3 Perjatsi majutusettevõtte (lk 40)
- 4 Aare Objarteli Veski talu (lk 40)
- 5 Orava talu (lk 40)
- 6 Paintball ja militaar-
matkad (lk 40)

- 1 Narva-Jõesuu linn (lk 42-48)
- 2 Kuursaal (lk 44)
- 3 Narva-Jõesuu sadam (lk 48)
- 4 Koduloomuuseum (lk 48)
- Narva-Jõesuu õõbimis- ja
söögikohad (lk 46-47)

Jõhvi

Jõhvi linn ja vald

www.johvi.ee

Elanikke ca 13 000

KONTSERDIMAJA

Jõhvi kontserdimaja

Jõhvi on Ida-Virumaa maakonnakeskus. Taani hindamisraamatus juba 1241. a. esmamainitud Jõhvi kujunes keskajal kauba- ja postimaanteede ristumiskohaks.

Tõenäoliselt XIII sajandi teisel poolel sai Jõhvist kirikukihelkonna keskus. Kihelkonna kirjalik esmamainimine pärineb 1354. aastast ja kirikut mainitakse 1367. aastal. 1491. a mainitakse esmakordselt Jõhvi mõisa.

Murrangut Jõhvi arengus tähistab aasta 1782: seni mööda rannikut kulgenud Peterburi ja Tallinna-vaheline postimaantee nihutati lõunasse ja hakkas kulgema läbi Jõhvi. Kuna Jõhvist sai alguse ka Tartusse ja Riiga suunduv postimaantee, kujunes Jõhvi Peterburi ja Lääne-Euroopa vaheliste postimaanteede sõlmpunktiks.

Samal aastal valmis ka postijaam. 19. sajandi vältel kujunes Jõhvi ka kohalikuks kaubanduskeskuseks. Esimene laat peeti Jõhvis 1825. aastal. Asutati esimesed poed.

Jõhvi arengu kiirendamisele tuli kasuks ka Tallinn – Peterburi raudtee valmimine 1870. aastal.

Umbes tuhande elanikuga Jõhvi alevikus oli 19. sajandi lõpul kaks kirikut, 3 veskit, õlle- ja viinavabrik, kõrts, ~30 poodi. Tegutsesid pritsimeeste- ja karskusseltsid.

Linnaõigused anti Jõhvile 1938. aastal.

Koos põlevkivikaevandamise suure kasvuga nõukogude ajal kasvas ka Jõhvi, ehitati Mustamäe stiilis nn mikrorajoon. 1969. aastaks oli elanike arv kasvanud juba 14 000-ni.

Ühtse põlevkivirajooni kava raames kavandati kogu siinse piirkonna kõik linnalised asulad ühtseks haldustervikuks ning nii ühendati Jõhvi ja Ahtme linnad ning Sompa töölisalev Kohtla-Järve linnaga. Alles 1991. aastal taastati Jõhvi linnaõigused ning aasta hiljem toimusid linnavolikogu valimised.

Tänane Jõhvi on kiiresti arenev maakonnakeskus, tehes "tagasi" kõik need justkui kaotatud vahepealsed aastad.

Jõhvi nime osas on rahvasuus levinud arvamus, et see tuleneb sõnast "jõhvikas". Paraku puudub sellel aga keeleteaduslik alus.

Jõhvi Kontserdimaja

Jõhvi Kontserdimaja on kahtlemata üks tänase Jõhvi sümboliteid. Kõigile **muusika, teatri, filmi- ja kunstihuvilistele** avas kontserdimaja oma ukseid 8. oktoobril 2005. aastal. Kontserdimaja arhitektideks on Ra Luhse ja Tanel Tuhal, suurepärase akustika on kontserdisaalidele loonud Linda Madalik. Kontserdimajas on suur saal kuni 926 kohaga ja kammersaal kuni 170 kohaga. Samuti on olemas ruumid, kus võimalik korraldada suuremaid ja väiksemaid konverentse ja seminare.

Laval tunnevad end ühtviisi hästi nii suurvorme ettekandekoosseisud kui levimuusikud. Kontserdisaalide funktsionaalsus võimaldab akadeemilise kontserdiõhkkonna kohandada ooperiteatriks, konverentsiruumiks, pop-kontserdiks või ballisaaliks. Kontserdimaja külalisi kostitab à la carte kohvik Mozart. Juba traditsiooniks on saanud märtsi kuus toimuv rahvusvaheline Jõhvi Balletifestival, mis on Eestis ainulaadne. Kontserdimajas võib siis näha peaaegu kõigi Eesti balletikoolide ja stuudiote loomingut ning lavale jõuavad ka professionaalsed ning maailmas tuntud solistid ja balletitrupid. Kes suvel Ida-Virumaad avastada soovib tasub puhkus planeerida 7 linna muusika festivali toimumisajale, kus nädala aja jooksul leiavad aset meelde jäävad kontserdid erilistes paikades üle maakonna. 2011. aasta 7 linna festival toimub 8.-16. juulil. Aastaringelt korraldab Jõhvi kontserdimajas üritusi riigietendusasutus Eesti Kontsert ja teised organisatsioonid.

Külasta meid kindlasti, meie ootame Sind!

Kontserdimaja fuajee

Kammersaal

Pargi tn 40, 41537 Jõhvi
Kassa ☎ +372 334 2000
Infolaud ☎ +372 334 2003
johvi@concert.ee
www.concert.ee

Jõhvi Mihkli kirik

Jõhvi Mihkli kirik on unikaalne arhitektuurimälestis, mis on rajatud tõenäoliselt 14. sajandil. Jõhvi kirikut peetakse kõige kindluslikumaks maakirikuks Eestis, mille puuduvad vasted isegi naabermaades. Kirik ümbritseti vallikraaviga ja valliga ning kiriku ette püstitati arvukate laskeavadega kaitsetorn. Piki katuseäärt kulges keskajal ka puidust kaitserõdu. Kirik on suurim ühelööviline kirik Eestis (sisemõõtmed 35,15×13,85 m, pindala 485 m²).

Mitmel korral sõdades kannatada saanud kirik sai endale barokse tornikiivri 1728. aastal. Praegune neogooti kiivrikuju pärineb 1875. aastast (hävis 1943. aastal ja taastati 1984. aastal).

Kiriku juures toimus 1865. a Alutaguse laulupidu, mis oli oluliseks etapiks Eesti üldlaulupidude traditsiooni kujunemisel. Aastal 1963 valmis vendade Kriisade poolt Jõhvi kiriku jaoks ehitatud orel 2 manuaali ja 25 registriga.

Kindluskiriku muuseum

Kindluskiriku muuseum

Kiriku all asuvates võlvkeldrites asub **Jõhvi Kindluskiriku muuseum**, kus saab tutvuda Jõhvi vanema ajaloo. Ülakirikuga ühendavad muuseumi kitsad müürikäigud. Muuseumi väljapanekus olevad leiud pärinevad Jõhvi ja Lüganuse kihelkondadest ning on välja kaevatud muistsete ülikute ja sõjapealikute haudadest. Erilist tähelepanu vääriavad Eesti vanimad raudesemed, mis leiti Jäbara kalmetest. Eesti rauaaeg algas 2500 aastat tagasi just Alutagusest.

Rakvere mnt 6, Jõhvi
Avatud T – L kell 11 - 16
☎ +372 337 0013, +372 518 7590
e-post: info@johvimuuseumiselts.ee
www.johvimuuseumiselts.ee

Mihkli kirik

Reisiinfo

1 Hotell Wironia ja baar-restoran

Tube 21, kohti 40
Rakvere 7, Jõhvi
☎ +372 336 4200 (hotell)
☎ +372 336 4204 (baar-restoran)
Faks: +372 336 4210
info@wironia.ee
www.wironia.ee

2 Hotell Pääsuke

Tube 14, kohti 21
Põllu 10, Jõhvi
☎ +372 337 0190
Faks: +372 33 70190
www.zone.ee/hotellpaasuke

3 Hostel (Kohti 7)

Kutse 13, Jõhvi
☎ +372 332 1518

4 Hostel Nele (Kohti 23)

Kaare 11, Jõhvi
☎ +372 336 1001

5 Puhkekeskus Neptun – külalistemaja ja kõrts

Tube 12, kohti 24
Narva mnt 139, Jõhvi
☎ +372 334 2180, +372 334 2181
Faks: +372 334 2181
info@pkn.ee
www.pkn.ee

6 MTÜ Naerunaba

Lastehoiuga kodumajutus.
2 tuba peredele.
Soo 50, Jõhvi
☎ +372 520 0951
info@naerunaba.ee
www.naerunaba.ee

1 Linnaisa kohvik

Tartu mnt 2, Jõhvi
☎ +372 335 6996

2 Restoran Jõhvi Kelder

Tartu mnt 2, Jõhvi
☎ +372 337 0343

3 Bistoo City Cafe

Keskväljak 4, Jõhvi
☎ +372 337 0452

4 Peetri Pizza

Keskväljaku 4, Jõhvi
☎ +372 334 4918

5 Kohvik Aleks-Alla

Tartu põik 2, Jõhvi
☎ +372 336 0880

6 Kohvik Mozart ja catering

Jõhvi Kontserdimaja 2. korrus
Pargi 40, Jõhvi
☎ +372 5554 1214
info@kohvikmozart.ee
www.kohvikmozart.ee
Avatud: E-R 10-18, L 12-18
ja kontserdimajas toimuvate ürituste ajal

7 Leo Baar

Sompa 8, Jõhvi
☎ +372 336 1366

8 Restoran Aroma

Rakvere 19, Jõhvi
☎ +372 332 0204
www.restaurantaroma.ee

9 Monika baar

Rakvere 12a, Jõhvi
☎ +372 336 1758
☎ +372 556 17347

10 Bistoo Grill

Narva mnt 141 a, Jõhvi
☎ +372 335 4269

11 Trahter "Valge Hobu"

Edise küla 16, Jõhvi vald
☎ +372 33 70522
☎ +372 511 3170
valgehobu@hotmail.ee
www.valgehobu.ee

12 Pubi Privaat

Rakvere 7, Jõhvi
☎ +372 336 4202
www.wironia.ee

Aare Rebban Peoteenindus

Ettetellimisel
☎ +372 515 0818
aare@peoteenindus.ee
www.peoteenindus.ee

MTÜ Jõhvi Tiibvarjuklubi

Tiib- ja mootorvarjuga lendamine. Aerofotod.
☎ +372 515 0818
aare@peoteenindus.ee
www.johvitiibvarjuklubi.ee

1 Viru Bowling

Rakvere tn 38a, Jõhvi
☎ +372 332 0040
www.virubowling.ee

2 Jõhvi Spordihall

Hariduse 5, Jõhvi
☎ +372 336 6370
spordihall@johvi.ee
www.johvisport.ee

3 Jõhvi Linnagalerii

Pargi 40, Jõhvi
☎ +372 334 2035

4 Galerii Art-Salong

Uus 2, Jõhvi
☎ +372 397 3910

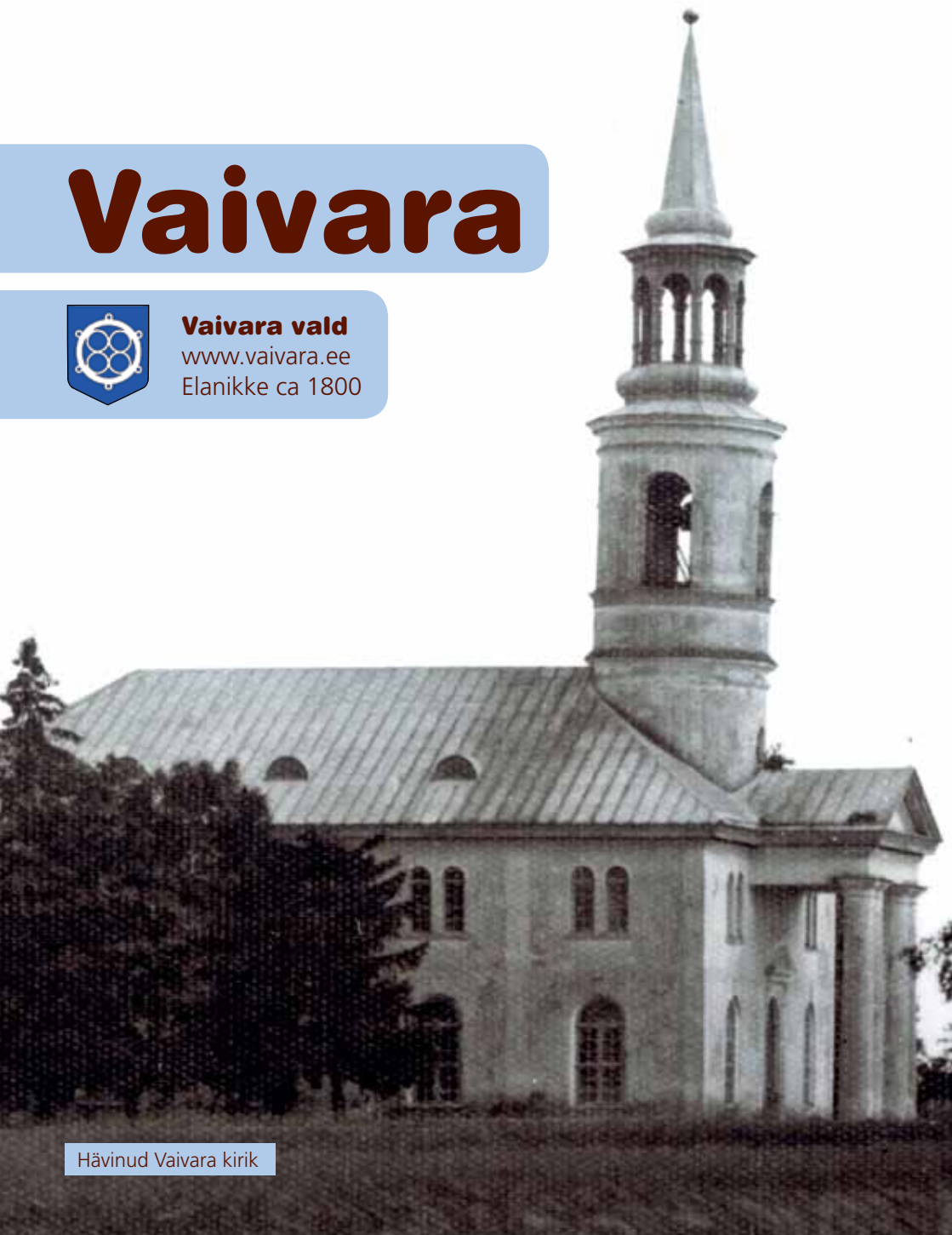
Vaivara

Vaivara vald

www.vaivara.ee

Elanikke ca 1800

Hävinud Vaivara kirik

Pika ja sündmusterohke ajaloo Vaivara vald on Eesti idapoolseim. Sõdade tõttu on Vaivara niigi hõre asustus jäänud mitmel korral praktiliselt täiesti inimtühjaks. 1337. a. Taani Hindamisraamatust leiab kirjapandu, et Toilast kuni Narvani ei ela inimesi.

15-16. sajandist, kui olid rahulikumad ajad, võib leida kroonikaist juba märkeid mõisate olemasolust Sõtke külas, Laagnal ja mujal. Vaivara kirik valmis 1776. aastaks ja siit sai alguse Vaivara kihelkonna ametlik eksisteerimine. Vaivara esimene puust vallamaja ehitati Perjatsi külasse.

1870. aastal käiku läinud Peterburg – Tallinn raudtee tõi suuri muutusi ka Vaivarale. Peterburist algas suvitajate massiline vool siia suvitama, koos nendega ka raha vool sinise rahva taskusse. Mõne aastaga kogusid Vaivara ja naabermõisate renditalupidajad nii palju raha, et üritasid talukohad päriks osta.

1941. a. alanud II maailmasõda aga tegi Vaivara kihelkonnas puhta töö, hävitades ja põletades kõik. Kogu kihelkonna rahvas sunniti lahingute eest evakueeruma.

1945. a. kevadeks oli palju neid külasid, kus olid alles ainult majade ja kõrvalhoonete vundamendid. Talude maad olid täis miine, mida demineeriti veel 1952. aastal.

Tagasipöördumine kodukohta toimus aeglaselt ning mitte ühtegi majapidamist ei taastatud Sirgala, Metsküla, Ühekonna, Kärekonna, Auvere, Sooküla, Kirikuküla külades. Need külad olid tehtud täiesti maatas.

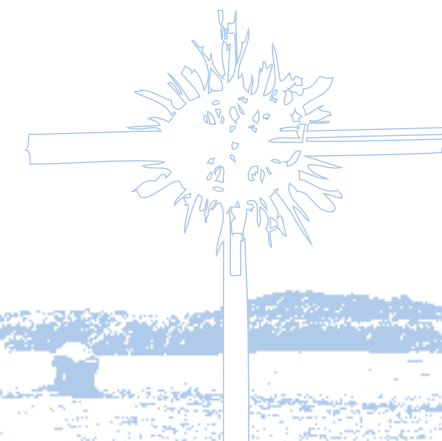
Tänase Vaivara valla põhiosa asulatest on koondunud Tallinn-Narva maantee ja raudtee ümbrusse, vallakeskus paikneb Sinimäe alevikus. Valla lõunaosas laiuvad suured Alutaguse metsaalad, kuid siin on ka Eesti SEJ ning Narva põlevkivikarjäär.

Vaivara kiriku asukoht

Vaivara kirikukivi

Sinimäed

Kirde-Eesti lavamaa silmapaistvaks kvaternaari pinnavormiks on Vaivara Sinimäed – kolmest seljakust koosnev surveeline otsamoreen. Kolme küngast, läänest itta, nimetatakse **Tornimäeks** (kõrgus 70,6 m), **Põrguauugumäeks** (83,1 m) ja **Pargimäeks** (85,2 m). Kogu seljaku pikkus on ligi 5 km, suhteline kõrgus küünib 35 meetrini, klindi serva suhtes mõõdetuna isegi üle 50 meetri. Sinimägede põhjanõlv on järsk, eriti Tornimäe kohal. Ehkki lõplikult ei ole Sinimägede tekkelugu siiski veel selge, pooldavad täna geoloogid üldiselt arvamust, et tegemist on Pärnu-Narva tektoonilise rikkevöö + rändpangaste + sinisavi surve koosmõjuga. Sarnase tekkega pinnavorme, küll väiksemas määras, leidub ka mujal Kirde-Eestis ja Leningradi oblastis.

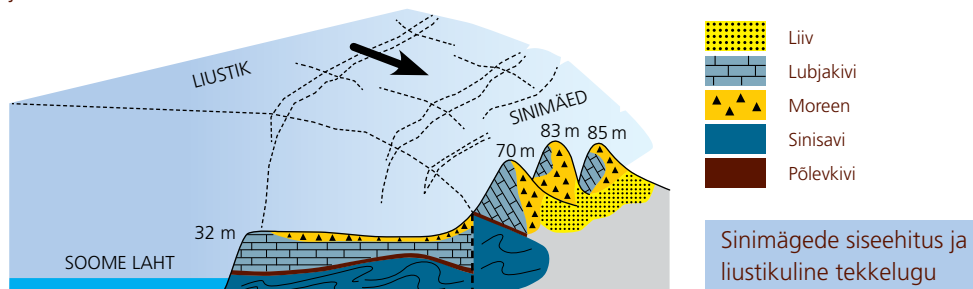
Sinimägede kolmest mäest kõige kõrgemale ja idapoolsemale – Pargimäele – on ehitatud **vaatetorn**. Koos 24 meetrise torniga on vaatetorni vaatekoha kõrguseks merepinnast ligi 110 meetrit ja siit avaneb lai vaateväli peaaegu 20 kilomeetri ulatuses igale poole: Narva korrusmajadest idas kuni Sillamäe sadamani läänes, ideaalsest merepiiri horisondist põhjas kuni põldude ja metsadeni lõunas.

Vaatetorn Foto: Peeter Böckler

Sinimäed Foto: Alar Tasa

Langevoja joastik

Langevoja joastik asub Sillamäe linnast umbes 1 km lõunas, Sõtke orgu vasakult (läänest) laskuval lühikesel ojal – Langevojal. Joastikuni jõudmiseks tuleb Tallinn-Narva maanteelt enne Sillamäe raudteeülesõitu pöörata Viivikonna tee. Edasi vähem kui kilomeeter, pärast raudtee ületamist vasakule pöörata. Nähtavale ilmunud sälkoru põhjas, sajakonna meetri kauguselt maanteest, ongi joastik. Juga koosneb kahest astangust kõrgustega 1,5 ja 4 meetrit.

Utria (Udria) pank

Utria (Udria) pank on Põhja-Eesti klindil idapoolsem, mida meri veel murrutama ulatab. Siit edasi keerab pankrannik otsustavalt merest eemale ja edasi on juba varsti Narva-Jõesuu liivane mererand. Panga idapoolses osas on kaks paljandit Utria savikallas (24 m) ja Utria kõrgekallas (38–42 m) millele vahelt lõhestab klindisaart Utria oja ürgorg.

Utria ala on osaliselt kaitse all juba alates 1939. aastast, mil tähelepanu alla võeti **Utria kivikülv**, hiljem ka rahnud. Siin on mere ja pankranniku vahel näha Eestimaa üht kaunimat ja võimsamat kivikülvi. Külj külje kõrval seisavad rahnud, mille kõrgus on enamasti meeter kuni poolteist ning suuremate ümbermõõt 10–18 meetrit. Mõned on veelgi suuremad.

Utria kivikülv

Sinimägede Muuseum

Muuseumi hooneteks on renoveeritud Vaivara mõisa ait ja sepikoda.

Väljapanek on pühendatud lahinguile Narva jõel ja Sinimägedes 1944. a.

Muuseumis eksponeeritakse relvi, mündreid, sõdurite isiklike esemeid, sõjaaegseid fotosid, vaenupoolte propagandaplakateid jms. Suurelt ekraanilt saab vaadata ajaloolisi filme ja dokumentaalkaadreid.

Vaatamata raskele sõjateemale on väljapanekus mõeldud kõigile: sellel ajal kui täiskasvanud detailde uurimisele keskenduvad, on noorematel võimalik üht-teist oma käega katsuda ja lausa ajalooõnguliste militaarmasinade rooli taga turnida.

Muuseumist on võimalik tellida giiditeenust (tel +372 392 4634), kus retkejuhtideks ja giidideks on siinset piirkonda väga hästi tundvad inimesed. Retkejuhid on head teejuhid teemades, mida ei kajasta muuseumi väljapanek – loodus, sõjaajalugu, kultuurilugu.

Giide ja retkejuhte saab tellida nii jalgsi- kui jalgrattamatkadeks, samuti bussiekskursiooniks.

Roheline tn. 19 C ja D, Sinimäe
Avatud:T-L 10-17
perioodil juuni-august ka P 10-16
☎ +372 392 4634
<http://muuseum.vaivaravald.ee>

Foto: Peeter Böckler

Sinimägede Muuseum Fotod: Merle Annov

Sinimägede memoriaal

Põrguaugumäe – tänapäeval enam tuntud **Grenaderimäena** – lääneküljele on rajatud Sinimägede lahingu memoriaal. Memoriaal valmis aastatel 1997-2000 ja selle keskmeks on suur 12-meetrine raudrist, mille juurest saab alguse taastatud kaevikutevöönd. Memoriaali osaks on mälestuskivi eestlastest koosnenud 20. Relvagrenaderide Diviisi võitlejatele.

1944.aasta suvel käisid siin ägedad lahingud – 29. juuli 1944. a. oli otsustav päev Sinimägede lahingutes. Suuremad rünnakud Grenaderimäele toimusid veel juuli lõpus ja augusti alguspäevadel.

Memoriaali juures toimuvad sõjaveteranide igasuvised kokkutulekud. Mäe jalamil paikneb mitmeid puhkerajatisi, lahingutest saab ülevaate standide abil.

Üle vana maantee paistab Tornimägi, edelasse jääb Vaivara vana surnuaed.

Sinimägede memoriaal Foto: Peeter Böckler

- ▲ Sinimägede memoriaal
- ★ Sinimägede Muuseum
- ⌄ Vaatetorn

Ortofoto: Maa-amet

Utria dessant

17.–19. jaanuaril 1919 Eesti Vabadussõjas toimunud Utria dessant on üks Vabadussõja tuntumaid sõjalisi operatsioone. Dessanti juhtis kapten Johan Pitka, dessantrühmi juhtisid major Martin Ekström, staabikapten Karl Aleksander Paulus ja kapten Anto Nestori Eskola. Dessant oli edukas, kuna selle tagajärjel vabastati 19. jaanuaril 1919 punavägedest Narva. Dessandis osales kuus Eesti mereväe laeva eesotsas suurtükilaevaga Lembit. Operatsioonis osales dessantpataljon 400 mehega ja 600 Soome vabatahtlikku.

Rohkem kui kümme aastat on jaanuaris korraldatud sõjalis-sportlikku võistlust 'Utria dessant' mis on kahtlemata saanud üheks Vaivara valla tunnusmärgiks Eestis ja ka väljaspool riigipiire. Kahe päeva jooksul läbitakse ligikaudu viiekümne kilomeetri pikkune distants, lastakse püstolist ja automaadist, osutatakse esmaabi, pannakse proovile oskused erinevate kaartide tundmisel ja oma asukoha määramisel, ületatakse erinevaid takistusi ja mineeritud ala, heidetakse granaate ja kontrollitakse näiteks võistlejate teadmisi NATO tingmärkide tundmisel.

Utria dessanti korraldavad ERNA selts, Kaitseliit ja Vaivara vald.
www.erna.ee

Militaarvõistlus Utria dessant

Pargimäe rajatised

Juba 18. sajandi keskel kerkis mäe veerele uhke mõisahooned ja mõisapark andis nime ka kõrgendikule. Hiljem läks mõis Korffidele, kes on vaivaralaste mälestustesse jäänud kui kihelkonnakooli ja rahvamaja ehituse toetajad. Vabariigi ajal paiknes mõisavaldustes lastekodu, siit ka paralleelnimi – Lastekodumägi. Lastekodu hävis 1941. a. augustis, lapsed viidi nõukogude võimu poolt Uuralitesse.

Sõdades on säilinud aga Esimese maailmasõja kindlustused, mis rajati Pargimäele 1916. aastal. Tallinn-Narva maantee sulustamiseks tehti vene suurtükipositsioon, mille laske- ja meeskonnavarjendid peideti siin põhjapoolsesse mäenõlva. Tegelikult jäidki kahurid kohale toomata ja aktiivset sõjategevust siin sellel korral ei toimunud.

I maailmasõja aegsed kindlustused Foto: Arvo Juhkav

Tööstusmaastik

Ida-Virumaast rääkides on oluline heita pilk ka tööstusmaastikule – põlevkivikaevandamine ja suured elektrijaamad on siinset maastikku aegade jooksul tundmatuse ni muuten.

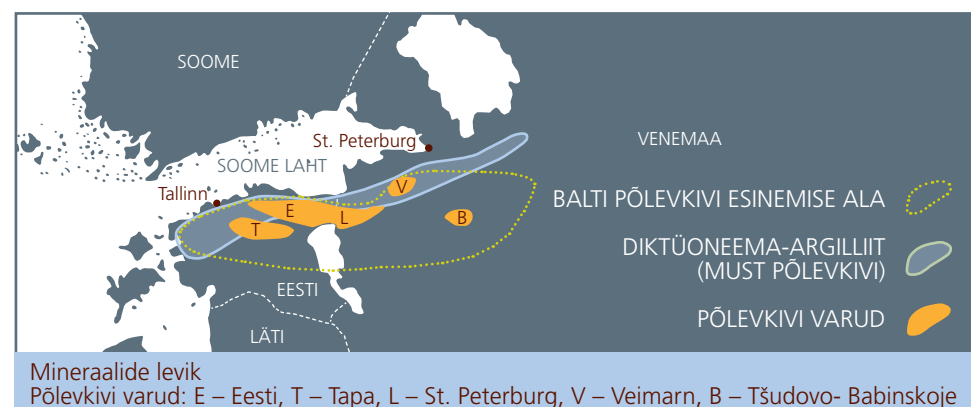
Eesti Energia suured Narva Elektrijaamad (**Balti Elekrijaam Narvas ja Eesti Elekrijaam Vaivara valla lõunaosas**) Eesti suurimad ning kogu Balti regiooni ühed tähtsamad elektrienergia tootjaid. Elektrienergia varustatakse Eesti tarbijaid ja soojusenergia Narva linna, eksporditakse elektrienergia Baltimaadesse ning varustatakse Estlinki merekaabli kaudu elektriga ka Põhjamaid. Balti Elektriijaama ehitusega alustati 1956 (tootmine käivitati 1959) ja Eesti Elektriijaama ehitusega 1964 (lõplikult valmis 1973). Balti Elektriijaam on üks maailma võimsaimaid põlevkivil töötavaid elektrijaamu. 2006. aasta juunis möödus 90 aastat põlevkivi tööstusliku kaevandamise algusest Eestis. Põlevkivi tootmisel rakendatakse **pealmaakevandamist** (Aidu ja Narva karjääris) ning **allmaakevandamist** (Estonia ja Viru kaevanduses). Pealmaakevandamine toimub kohtades, kus

põlevikikiht ei ole väga sügaval. Karjäärides saab põlevkivi kaevandada kuni 30 meetri sügavuselt. Allmaakevandamine ehk kaevandamiseks tuleb avada kaevandus (teha kaeveõõned, need toetada ning luua kivimi väljatoomiseks vajalikud süsteemid) kui põlevikikiht on sügavamal kui 30 m.

Teises maailmasõjas kadunud Mustajõe küla kohale, kohe Eesti Elektriijaama vahetusse lähedusse rajatud Narva karjäär on Eesti suurim põlevkivikarjäär.

Eesti soojuselektriijaam Foto: Koolibri

Reisiinfo

1 Laagna Hotell

Peamajas on 11 kahekohalist ning 4 luksuslikumat tuba. Kolmes eraldi majakeses on 5 kahekohalist tuba ning kaminasaal koos väikese köögiga. Hotelliesine muruplats mahutab kuni 60 autokaravani. Saun ja väike veepark. Ratsasõidukoolitus igas vanuses ja ettevalmistustasemega soovijatele. Laagna küla

☎ +372 392 5900

www.laagna.ee

2 Vana-Olgina mõis ja puhkemaja

Väikeses puhkemajas on üks 3-kohaline ja üks 4-kohaline tuba, lisaks 3 kámpingmaja. Võimalus telkida, peatuda autokaravaniga, mängida võrk- ja minijalgpalli.

Vana Olgina 10

☎ +372 505 4598

vanaolgina@gmail.com

www.olgina-mois.ee

3 Perjatsi majutusettevõte

Majutuskohti kuni 28-le, seminariruum kuni 30 kohta, kohvik, toitlustamine. Loodusmatkad, militaaratkad ja 4x4 maasturite matkad.

Perjatsi küla

☎ +372 564 2173

www.pimestiku.ee

pimestiku@hotmail.ee

Laagna Hotell

4 Aare Objarteli Veski talu

Võimalus kasutada jõesauna sünnipäevade või väikeste koosviibimiste tarbeks.

Vaivara küla, Poe 9

☎ +372 510 4144

artesti@hotmail.ee

5 Orava talu

Majutus 12-le inimesele. Võimalus telkida või peatuda autokaravaniga, mängida võrk- ja jalgpalli. Avatud mai-oktoober, talvel saun ettetellimisel. Võimalus tellida Kirde-Eestis giiditeenust.

Vana-Sõtke küla

☎ +372 504 5485

priitorav@gmail.com

www.oravatalu.ee

6 Paintball ja militaaratkad

Paintballi mängimine ja militaaratkad maastikul. Teemaatiliste ürituste ja kodulootundide korraldamine. Võimalus telkida ning mängida võrk-, rahvaste- ja sulgpalli. Roheline 1a, Sinimäe

☎ +372 513 5432

www.lahing.ee

info@lahing.ee

Vaivara kihelkonna tanukirja motiiv

Ammulaskmine, vibulaskmine, kirve ja noa viskamine

OÜ Täitsamehed Grupp

Meelis Pällo

normann@hotmail.ee

☎ +372 5193 7648

Autovõidusõit

MTÜ AMV Racing

Poe 3 Vaivara, Vaivara vald

info@amvracing.ee

www.amvracing.ee

Giiditeenus Vaivara kandis

Kai Kiiver ☎ +372 5335 8864

Ingrid Kuligina ☎ +372 514 1692

Ivika Maidre ☎ +372 5647 4552

Vambola Pilvar ☎ +372 5836 0704

Tõnis Tolpats ☎ +372 5363 6222

Sven Udam ☎ +372 552 4273

Irina Barinova (vene keel) ☎ +372 5594 9921

Irina Golikova (vene keel) ☎ +372 5555 0303

Sillamäe vanal postkaardil

Giidid

Vaade Pargimäe vaatetornist

Narva-Jõesuu

Narva-Jõesuu

www.narva-joesuu.ee

Elanikke ca 3000

Narva-Jõesuu rand

16. sajandi alguses lubas Liivi ordumeister Wolter van Plettenberg Narva linnakodanikel ehitada Soome lahe kaldale hütte ja hoo- neid kalapüügiriistade ja paatide hoiuks. Kevadest sügiseni merel kalastati ning saak veeti Kudrukülla ja Narva. 17. sajandi teisel poolel ehitati esimesed aastaringsest kasutatavad elumajad ning püasustuse tekkides hakati tegelema ka kaubanduse ja kõrtsipidamisega. Narva-Jõesuu esimest nime **Hungerburg** (Näljalinn) kasutati esmakordselt 1684. a-l. Legendi järgi tulnud nimi saksa kaupmeestelt, kes merehätta jäädes rannast toitu ei leidnud. Hungerburgi nimi säilis ametidokumentides päris kaua, kuni 1922. a-ni. Rohkesti tarvitati ka nimetusi **Mündung** ja **Seemündung**.

Keerukas saksakeelne nimi oli kohalikule rahvale võõras, seepärast kasutati lihtsat omaseks saanud väljendit **Meresuu**. Eelmise sajandi kahekümnendate aastate algul nimetati kuurorti **Narova-Jõesuuks**, peagi muutus see **Narva-Jõesuuks**.

Kuurordina algas Narva-Jõesuu tõus pärast Tallinn-Peterburi raudtee avamist 1870. aastal. Narva-Jõesuu, mis kuulus Narva alla, eraldus omaette ja siin hakati välja ehitama heakorrestatud kuurorti. Alustati linnatänavate rajamisega, hakati korraldama veevärki ja tänavavalgustust, loodi laua- ja värvivabrik ning ehitati hulk üürisuvilaid. Lisaks ostsid jõukad inimesed endale ise krunte ning ehitasid isiklikke suvilaid. Ka rajati hulk pansionaate. Kujunes ainulaadne ja nüüdseks peaaegu täielikult hävinud **puitpitsvillade arhitektuur**.

Kuurort

1882. aastal avati esimene kuursaal, samal ajal **rajati ka pargid.** Ametlikult suvituskohaks nimetas Riiginõukogu Narva-Jõesuu 1894. aastal. Jõudsalt kasvas nii kohalike elanike kui ka igasuviste puhkajate arv. 19. sajandi lõpuks oli kohalikke elanikke üle 2000, neist 2/3 olid eestlased, ülejäänud olid venelased, isurid ja soomlased. Kohalik keeledialekt oli segu kõigist neljast keelest.

1914. aastal suvitas kuurortis 10 000 puhkajat. Suvitajatele pakuti peale puhkuse ja ujumisvõimaluse ka erinevaid kultuurseid meelelahutusi. Parkides mängisid orkestrid, etendati näidendeid, korraldati tantsuõhtuid, karnevale ja ilutulestikke. Osa etendusi ja kontserte kutsuti kohale Peterburist. Tervist aitasid parandada mudaravi ning erinevad protseduurid ravilates.

Narva-Jõesuu kui **kuurorti teine tõus** oli 1930. ndate lõpus kui suvitajaid oli jälle ligi 10 000, nende seas palju Eesti kultuuriinimesi. Puhkajate seas oli ka sadu välismaalasi, eriti skandinaavlasid. **Rekordiliselt puhkajaid** oli Narva-Jõesuus aga nõukogude-perioodi lõpus, 1980. ndate teisel poolel. 1986. aastal näiteks oli 37 000 suvitajat, kellest üle poole peatusid sanatooriumites, pioneeri-laagrites, ravi- ja puhkeasutustes.

Tänane päev lubab Narva-Jõesuul sirge seljaga lootsrikkalt vaadata tuleviku poole ja tõusta teiste kuulsate kuurortidega ühte ritta. Käesoleval ajal on Narva-Jõesuus algatatud kaks suurt ja linna arengus väga olulist projekti – rannaala arenduse projekt ja vee- ning kanalisatsiooni süsteemi renoveerimise ja moderniseerimise projekt.

Kuursaal oma kunagises hiilguses

Narva-Jõesuu ajaloolised vaated

Narva-Jõesuus on **parkimine tasuta.** Parkimine on lubatud kohal, kus pole seda keelavaid liiklusemärgid. Parkimispileteid on võimalik osta igast linna kauplusest, baarist ja hotellist, samuti linnas ringi liikuvatelt parkimiskontrolöridelt. Toimib ka mobiilne parkimine.

Silmud

Kuna Narva-Jõesuu on välja arenenud väikesest kaluriküllast ja siin on au sees kaluriamet, siis tähistatakse igal aastal juulikuu teisel pühapäeval **kaluritepäeva.** **Meritindipäeva** peetakse mai keskel ja **Silmufestival** toimub septembrikuu lõpus.

Soome lahe jõed, eesotsas Narva jõega, on Eestis ühed silmurikkamad. Siinsed inimesed hindavad silmusid väga ja neid valmistatakse väga erinevalt (tehakse suppi, praetakse, suitsutatakse, konserveeritakse). Silm on maolaadse kehakujuga angerjat meenutav kala. Rangelt võttes ei kuulugi nad kalade hulka, vaid hoopis sõõrsuude klassi. Suu asemel on neil sarvhammastega imilehter, nahk on soomusteta, pea külgedel on seitse paari lõpuseavasid. Silmud pole head ujujad, vaid liiguvad edasi maotoliselt loogeldes. Võivad kasvada kuni poole meetri pikkuseks ja kaaluda kuni paarsada grammi.

Narva-Jõesuus on võimalik kostitada end linnapea Andres Noormägi retsepti järgi tehtava **hungerburgeriga** – pika saia sees röstisilm salatilehes kalakastmega.

Hungerburger Foto: Irina Kivimägi

Silmude müük Foto: Irina Kivimägi

Silmusupp Foto: Irina Kivimägi

Reisiinfo

1 Narva-Jõesuu SPA Hotel

tube 57, kohti 108
Aia 3, Narva-Jõesuu
☎ +372 359 9529
GSM: +372 5344 7779
Faks: +372 359 9525
info@narvajoesuu.ee
www.narvajoesuu.ee

2 Hotell Yes

Tube 22
Vabaduse 30, Narva-Jõesuu
☎ +372 356 6740
☎ +372 359 9383
booking@hotelyes.ee
www.hotelyes.ee
Restoran YES
Vabaduse 30, Narva-Jõesuu
☎ + 372 359 9383

3 Hostel Mereranna

Tube 147, kohti 404
Aia 17, Narva-Jõesuu
☎ +372 357 2827
☎/faks: +372 357 2826
mereranna@narvahotel.ee
www.narvahotel.ee

4 Külalistemaja "Traffic" ja baar

Tube 5, kohti 11
Kiriku 2, Narva-Jõesuu
☎ +372 5669 5138
anita_tour@mail.ru

5 Meresuu Spa & Hotel****

Restoran Meloodia Piano Bar
Tube 109, kohti 220
Aia 48a, Narva-Jõesuu
☎ + 372 357 9600
Faks: + 372 357 9621
sales@meresuu.ee
www.meresuu.ee

6 Pansionaat ja kohvik Valentina

Tube 10
Aia 49, Narva-Jõesuu
☎ +372 357 7468
☎ +372 502 9818
Faks: +372 357 7924
keeping@hot.ee
www.pansionaatvalentina.com

7 Puhkemaja Liivakell

Maju 5, kohti 40
Koidula 19c, Narva-Jõesuu
☎ + 372 5326 4719
info@liivakell.ee
www.liivakell.ee

8 Hotell Liivarand

Tube 52, kohti 100
L.Koidula 21, Narva-Jõesuu
☎ +372 357 7391
Faks: +372 357 7341
liivarand@hot.ee
www.liivarand.ee

9 Kodumajutus Baenar

Tube 3, kohti 6
Raja 6g, Narva-Jõesuu
☎ +372 5596 3944
baenar@hot.ee
www.balticlodge.com

10 Stop & Go Grill

Kämpingumaju 6, kohti 25
Aia 3, Narva-Jõesuu
☎ +372 551 3707
delfin.do.am@mail.ru
www.delfin.do.am

11 Puhkemaja Raktaris

Tube 2, kohti 6
Mäe 33, Narva-Jõesuu
☎ +372 357 7576;
☎ +372 5646 2552
info@raktaris.ee
www.raktaris.ee

12 Külalistemaja ja kohvik-baar Veagles

Tube 9, kohti 20
Mäe 26a, Narva-Jõesuu
☎ +372 5819 2487
☎ +372 357 7764
☎ +372 5820 9687
veagles@veagles.ee
www.veagles.ee

13 Külaliskorter Ekavid

Tube 4, kohti 6
Sepa 14-9, Narva-Jõesuu
☎ +372 357 8265
☎ +372 357 7219
☎ +372 5344 1369
ekavid@ekavid.ee
www.ekavid.ee

14 Külalistemaja Algus ja Algus Pizzeria Italiana

Tube 28, kohti 56
Rahu 7, Narva-Jõesuu
☎ +372 357 7192
guesthouse@alguskeskus.ee
www.alguskeskus.ee

1 Kohvik Lemmik

Vabaduse 25, Narva-Jõesuu
☎ + 372 357 7307
lemmik@mail.ru

2 Endo-Exo Pub & Club

Koidu 10, Narva-Jõesuu
☎ + 372 5566 5785
pub@endoexo.ee
www.endoexo.ee

3 Kohvik „Calypto Beach Cafe“

Pargi 1a, Narva-Jõesuu
☎ + 372 5660 2431
viktortrade@mail.ru

4 Baar Meretare

Supeluse 1, Narva-Jõesuu
☎ + 372 5344 3079
luxorr@list.ru

Narva-Jõesuu sadam

Narva-Jõesuu Sadam asub Narva jõe vasakul kaldal, 750 m jõe suudmest, ning Eesti ja Venemaa piki jõge kulgeva piiri vahetus läheduses. On olemas piiripunkt. Sadam on Läänemere Soome lahe lõunaranniku viimane jahisadam Eesti piires. See on Venemaalt ja Ida-Soomest tulevate turistide ja reisijate esimene peatuspaik Eestis ning jõge pidi üles Narva linna ja edasi Peipsi järvele suunduva marsruudi algus. Kai tüüp – külaliskaidega jahisadam, reisilaevade kai
Mahutavus – 10 kohta.
Külaliskohad – 10 kohta
Sadama sügavus – 3 m
Laeva maksimaalsed gabariidid –
L=23; W =15; D=2,7 m
Kairajatiste tüüp – statsionaarne, gravitatsiooniline ning ka ujupantoonid.
Suur-Lootsi 4, Narva-Jõesuu
☎ + 372 359 9599
Faks + 372 359 9590
info@narva-joesuu.ee

Narva-Jõesuu Koduloomuuseum

Narva-Jõesuu Koduloomuuseumis on talletatud linna ajalugu alates selle esmamainimisest 1503. aastal. Narva-Jõesuus on puhanud kuulsaid kunsti- ja kirjandusinimesi, väljapanekus on nende kirju, dokumente, fotosid ja raamatuid. Muuseumis toimub vilgas seltsi- ja kultuurielu.
Nurme 38, Narva-Jõesuu
☎ +372 357 7312
Avatud:
juuni-august T–L 10–18;
september-mai T, R, L 12–16

Tuletorn

Sadam

Koduloomuuseum

Baptistide koguduse palvemaja

Info

Jõhvi Turismiinfokeskus

Rakvere 13a, 41533 Jõhvi
☎ +372 337 0568
johvi@visitestonia.com

Narva Külustuskeskus

Peetri palts 3, 20308 Narva
☎ +372 359 9137
narva@visitestonia.com
tourism.narva.ee

Hädaabinumbrid

Politsei 110
Kiirabi, päästeamet 112
Tehniline abi maanteedel 1888

Bussirent

Eiki Reisid OÜ

☎ +372 5665 9007
e-mail info@eikireisid.ee
Mercedes-Benz (20 kohta)
Peugeot Boxer (12 kohta)

FIE Meelis Heek

☎ +372 526 5204
e-mail: meelisheek@hotmail.ee
Ford Transit (16 kohta)
Scania (52 kohta)

Väljaandja:
MTÜ Kirderanniku
Koostöökogu
Keskväljak 1-313
Jõhvi 41594
Tel: 332 2215
www.kirderannik.ee

**Kujundus ja
küljendus:**
AS Regio
www.regio.ee

Kaaneafotod:
Tarmo Mikussaar
Merle Annov

Kaardid:
AS Regio

Trükk:
Aktprint

ISBN 978-9949-465-28-6
Teine parandatud ja täiendatud trükk.
Välja antud: aprill 2011